

Funded by the European Union's Asylum,
Migration and Integration Fund

SLOVENSKA PREDSEDSTVENA KONFERENCA EMN

Pripravljenost EU na prihodnje migracijske tokove

5. in 6. oktober 2021

Poročilo povzema razprave s konference z naslovom Pripravljenost EU na prihodnje migracijske tokove, ki jo je v okviru slovenskega predsedovanja Svetu Evropske unije organizirala Slovenska nacionalna kontaktna točka (NKT) Evropske migracijske mreže (European Migration Network, EMN). Podporni materiali, vključno z opombo o zasnovi dogodka, predstavitevami PowerPoint, predstavljenimi čez dan, so na voljo na spletnem naslovu emm.si.

Povzetek dogodka

Konferenca z naslovom **Pripravljenost EU na prihodnje migracijske tokove** je potekala 5. in 6. oktobra 2021 v Ljubljani, njen namen pa je bil deliti znanje, izkušnje in mnenja predstavnikov držav članic EU, institucij EU in mednarodnih organizacij o pripravljenosti EU na področju azila in nezakonitih migracijskih tokov. Konferenca je povezala ustrezne evropske in nacionalne zainteresirane strani, da bi razpravljale o trenutnem razvoju, obstoječih in možnih orodjih za napovedovanje prihodnjih migracijskih tokov ter vlogi agencij EU na tem področju. Dogodku je predsedovala nacionalna koordinatorica Slovenske nacionalne kontaktne točke EMN **gospa Sabina Hrovatin**, razprave na okroglih mizah pa je vodila **gospa Dominika Marolt Maver** z Ministrstva za notranje zadeve Republike Slovenije.

Konferenca se je začela z dobrodošlico gospe Sabine, ki sta ji sledila govora glavnih govornikov, **slovenskega notranjega ministra Aleša Hojsa in evropske komisarke za notranje zadeve Ylve Johansson**. Razprave so bile nato predstavljene na štirih okroglih mizah, sledili pa so jim zaključne ugotovitve **g. Magnusa Oviliusa, vodje sektorja Evropske migracijske mreže (EMN) in predsednika EMN, Generalni direktorat za migracije in notranje zadeve pri Evropski komisiji**.

Osrednji govori

Gospa Dominika Marolt Maver je predstavila osrednje govornike in poudarila pomen konference pri razpravi o izkušnjah, pridobljenih v zadnjih letih, in o tem, kaj se lahko iz njih naučimo. Cilj konference je bil oceniti napredek na področju napovedovanja in ugotoviti, ali bi bilo mogoče predvideti prihodnje migracijske tokove, ki so posledica nepričakovanih okoliščin.

Minister Aleš Hojs je poudaril pomen in pravočasnost razprave o pripravljenosti EU na prihodnje migracijske tokove ter potrebo po osredotočanju na regijo Zahodnega Balkana. Gospod Hojs je poudaril, da je treba bolje razumeti lekcije iz prejšnjih migracijskih tokov, ter izpostavil tudi pomen sodelovanja in krepitve medsebojnega zaupanja med državami članicami EU. To zahteva integriran sistem upravljanja meja, sodelovanje s tretjimi državami, uporabo informacij, ki jih zagotavljajo ustrezne agencije EU, izogibanje podvajanju, preprečevanje zlorab sistemov EU in učinkovito vračanje tistih, ki nimajo ali nimajo več pravice ostati v EU. Odziv na sedanje razmere v Afganistanu in Belorusiji zahteva sodelovanje in razpoložljivost zanesljivih, posodobljenih podatkov, zlasti glede na morebitno škodo, ki jo lahko povzročijo napačne informacije. Zbiranje podatkov Evropske migracijske mreže o Afganistancih, ki so bili evakuirani v EU, je bilo dragoceno in bi se lahko v prihodnosti uporabilo kot orodje za boljše razumevanje števila razseljenih oseb iz Afganistana.

Gospa Ylva Johansson je govorila o moralni dolžnosti EU, da zaščiti ogrožene Afganistance, ne da bi ogrozila varnost EU. Zavezanost zaščiti ogroženih Afganistancev je zahtevala globalno sodelovanje z mednarodnimi nevladnimi organizacijami, vključno z Visokim komisarjem za begunce (UNHCR). Gospa Johansson je poudarila, da se je treba boriti proti izkoriščanju ljudi in zaščititi meje EU pred tihotapci, kriminalci in teroristi. Za preprečevanje tihotapljenja so potrebna operativna partnerstva z državami na območju Sredozemlja in Zahodnega Balkana. Gospa Johansson se je sklicevala na pakt EU o migracijah in azilu ter na potrebo po odprtju pravnih poti, ki bi lahko pomagale obvladovati razmere, podobne nedavnim dogodkom v Belorusiji in Afganistanu, pri čemer je treba izkoristiti digitalna orodja, kot je orodje za pomoč pri ponovnem vključevanju (RIAT), in raziskati možnosti za vzpostavitev sistema za napovedovanje migracij ob upoštevanju zaščitnih ukrepov. Načrt EU za pripravljenost na migracije in migracijske krize (uveden v paktu EU) se je že izkazal za izjemno dragocenega pri obravnavanju sedanjih razmer na mejah z Belorusijo, vendar je bil zgolj tako dragocen kot informacije, ki so bile na voljo. Zato je bilo bistvenega pomena zagotavljanje informacij s strani držav članic EU, pa tudi zanašanje na EMN, da zagotovi analizo, potrebno za razumevanje dolgoročnega trenda in pripravo na nepričakovane situacije. Gospa Johansson je poudarila potrebo po pripravi na nepričakovano.

Povzetek osrednjih govorov

Glavni govorniki so poudarili pravočasnost in aktualnost konference ter da so bile razprave o pripravljenosti in pridobljenih izkušnjah posebno odmevne v okviru nedavnih dogodkov v Belorusiji in Afganistanu. **Aleš Hojs** je opozoril na pomen Evropske migracijske mreže (EMN) pri zagotavljanju zanesljivih, posodobljenih in primerljivih informacij, ki bodo prispevale k procesu načrtovanja in priprave na prihodnje migracijske tokove. **Ylva Johansson** je poudarila pomen skupnih prizadevanj za boj proti tihotapljenju migrantov ob hkratnem varovanju človekovih pravic ter izpostavila potrebo po uporabi novih orodij in inovacij za pomoč pri napovedovanju migracijskih vzorcev.

1. okrogla miza: Migracijske razmere na Zahodnem Balkanu leta 2021

G. Stefano Failla (vodja sektorja za strateške analize, Frontex) je poudaril pomen zavedanja razmer kot osnove za razpravo o tem, kako lahko napredujemo in kaj lahko pričakujemo. Gospod Failla je govoril o pomembni vlogi sosednjih držav EU na ključnih migracijskih poteh, ki vplivajo na Zahodni Balkan in nazadnje na EU. Medtem ko so sezonske razlike pri migracijskih tokovih pogoste, je pandemija covida-19, ki se je začela aprila 2020, povzročila opazen padec, ki mu je sledilo postopno povečanje, ko so se ukrepi proti pandemiji postopno rahljali, mednarodna potovanja pa so se do neke mere znova vzpostavila. Gospod Failla je opozoril na stalen pritisk, ki ga povzroča prisotnost migrantov vzdolž vzhodnosredozemskih in zahodnobalkanskih poti, in na vlogo sezonskih dejavnikov pri vplivanju na migracijske tokove. Izmenjava informacij ostaja ključnega pomena pri razumevanju razmer in pripravi vedno bolj kakovostne analize.

Gospa Nataša Potočnik (generalna direktorica Direktorata za migracije, Ministrstvo za notranje zadeve RS) je izjavila, da je upravljanje mešanih migracij prednostna naloga in da je na Slovenijo zaradi vse večjega števila nezakonitih prehodov od leta 2015 vplival migracijski tok na Zahodnem Balkanu. Pojasnila je, da na precejšnje povečanje števila Afganistancev, ki zaprosijo za mednarodno zaščito, vplivajo sekundarna gibanja zlasti prek držav na poti iz Grčije, statistika pa kaže, da je 50 % tistih, ki so zaprosili za mednarodno zaščito, nezakonito prečkalo meje. Gospa Potočnik je tudi opozorila, da je ta položaj neposredno povezan z dogodki v letu 2015, in pozvala k boljšemu upravljanju migracij v EU, zlasti med pandemijo covida-19. Zato je Republika Slovenija uvedla takojšnje ukrepe, vključno z zakonodajnimi predlogi za obravnavo migracijske in azilne politike ter za večjo učinkovitost postopkov vračanja za tiste, ki ne izpolnjujejo zahtev. Gospa Potočnik je razpravljala o pomenu pakta EU o migracijah kot novem okviru, ki je vključeval na primer osebne in zdravstvene preglede, poštene mejne postopke za azil in vračanje, močno pripravljenost na krize in odzivanje, vzajemno koristna partnerstva s tretjimi državami izvora in tranzita ter boj proti trgovini z ljudmi. Gospa Potočnik je zaključila s poudarkom na potrebi po uravnoteženju odgovornosti in solidarnosti, ki je ključnega pomena za doseganje opaznega napredka.

Gospod Vladimir Cucič (vodja Komisariata za begunce in migracije Republike Srbije) je začel z razmišljanjem o nedavnih dogodkih v Afganistanu, nepričakovanem dogodku, ki se je odvil v manj kot dveh tednih, pri čemer je izpostavil težave pri napovedovanju migracijskih tokov. Gospod Cucič je pojasnil, da je zahodnobalkanska pot potekala skozi revnejše države, ki hkrati delujejo kot države prejemnice ter azila in tranzita. Vsak vidik je zahteval različne informacije in drugačen pristop. V Srbiji se je število migrantov, ki so šli skozi državo ali so bili registrirani v sprejemnih centrih, letos povečalo, zlasti število Afganistancev, ki so prej veljali za ekonomske migrante. Cucič je poudaril pomen izkoriščanja zmogljivosti migrantov za zadovoljitev potreb po znanjih in spretnostih na evropskih trgih dela, kar bi po njegovih domnevah lahko zmanjšalo število prostovoljnih vrnitev. Dejavniki, ki privabljajo migrante, so bili povsod enaki. V Srbiji ni bilo proračuna za upravljanje pritoka migrantov, vendar je bil njihov pristop spoštovanje človekovih pravic in zagotavljanje osnovnih potreb ranljivih skupin (hrana, brez aretacije, izobraževanje). Gospod Cucič je opozoril, da je sama migracijska politika manj učinkovita brez sodelovanja v pogovorih, da bi našli rešitev za države, ki so jih spreminjajoči se migracijski tokovi najbolj prizadeli. Zaključil je z ugotovitvijo, da Srbija želi biti del rešitve in da bi spreminjanje demografskih potreb Evrope pomenilo, da bi vedno obstajala potreba po

migrantih. Odpiranje zakonitih migracijskih poti bi bilo ključno, v nasprotnem primeru bo problem nenačrtovanih migracijskih tokov še večji, kot je zdaj.

Gospa Malin Larsson-Grave (vodja enote za zunanje zadeve, Evropski azilni podporni urad - EASO) je razpravljala o migracijskih pritiskih od leta 2015 naprej in regionalnih vplivih v okviru sodelovanja urada EASO z regijo Zahodnega Balkana, vključno s sodelovanjem s Srbijo in Severno Makedonijo (v okviru druge generacije časovnih načrtov), pa tudi sodelovanju z Albanijo in Bosno in Hercegovino (prvi časovni načrti veljajo od konca leta 2020), ter opozorila na prizadevanja za ohranitev visoke ravni sodelovanja in prisotnosti na terenu kljub pandemiji covid-19. Gospa Larsson-Grave je poudarila, kako so sopartnerstva, ki omogočajo solastništvo in nakup, ključna za sodelovanje in del tega, kar poskuša doseči urad EASO. Poleg tega poskuša urad EASO združiti strokovno znanje agencije in držav članic EU. Mreža v okviru urada EASO (mreža za sodelovanje tretjih držav) preučuje sodelovanje tretjih držav, pri katerem se lahko države članice EU združijo za izmenjavo o sodelovanju s tretjimi državami in podporo tretjim državam, urad EASO pa olajša usklajevanje in sodelovanje. V splošni razpravi je bil poudarek na upravljanju meja in varnosti, pomembno pa je tudi, da se da prednost azilnim in sprejemnim ukrepom, vključno z opredelitvijo in napotitvijo ranljivih skupin, kot so mladoletniki brez spremstva; krepitvijo zmogljivosti za sprejem in zmogljivosti za upravljanje; strokovnim izpopolnjevanjem referentov in osebja na sprejemu ter zagotavljanjem učinkovitega sodelovanja; možnostmi strokovnega razvoja sodnega osebja; načrtovanjem ukrepov ob nepredvidljivih dogodkih ter zagotavljanjem učinkovitosti in uspešnosti azilnih postopkov, ki se lahko prilagodijo različnim potrebam. Gospa Larsson-Grave je zaključila z obrazložitvijo, da bo urad EASO letos postal Agencija Evropske unije za azil (EUAA) in da bo EASO s tem, ko bo postal agencija, imel razširjena pooblastila ter bo lahko napotil uradnike za zvezo in vzpostavil delovne dogovore s tretjimi državami. To bi lahko poglobilo sodelovanje, pri čemer bi imel urad EASO pooblastilo za bolj usmerjeno ukrepanje v tretjih državah. EASO si prizadeva tudi za vzpostavitev bolj praktičnega pristopa za podporo nacionalnim upravam pri krepitvi varnega prostora za prosilce za azil in begunce na Zahodnem Balkanu. Nazadnje je gospa Larsson-Grave dodala, da so pravne poti za mednarodno zaščito, pri čemer je urad EASO osredotočen na preselitev in dopolnilne poti, pomemben del zagotavljanja dostopa do zaščite za najranjlivejše skupine, ki potrebujejo zaščito.

Povzetek okrogle mize

Na okrogli mizi se je razpravljalo o nekaterih orodjih in ukrepih, ki bi se lahko uporabili za pripravo na prihodnje migracijske tokove, ki zahtevajo sodelovanje in povezovanje prizadevanj in zmogljivosti vseh agencij EU ob hkratnem zagotavljanju spoštovanja človekovih pravic. **Gospod Failla** je poudaril pomen zavedanja razmer in izmenjave optimalnih podatkov iz tretjih držav, da bi lahko predvideli migracijske tokove v EU. To se je odražalo tudi v predstavitvi **gospe Larsson-Grave**, ki je poudarila vlogo, ki jo bo imel urad EASO v sodelovanju s tretjimi državami po tem, ko bo postal agencija z večjimi pooblastili. **Gospa Potočnik** je govorila tudi o pomenu uporabe pakta EU o migracijah kot novega okvira za upravljanje migracijskih tokov in zagotovitev sodelovanja med državami EU. **Gospod Cucič** je dodal, da morajo biti države Zahodnega Balkana del rešitve in bolj vključene v vsako prihodnje načrtovanje/pripravo na migracijske tokove.

2. okrogla miza: Napovedovanje migracijskih tokov

Gospa Ramona Toader (namestnica vodje enote za zavedanje razmer Generalnega direktorata za migracije in notranje zadeve pri Evropski komisiji) je govorila o pomembnosti

pravočasnega in ustreznega zavedanja razmer za sprejemanje odločitev in učenje iz izkušenj. Nepredvidene okoliščine se pojavljajo, zato je potreba po prilagoditvi pričakovanj in taktik bistvena. Gospa Toader je pojasnila, da je napovedovanje bistvenega pomena tako za oblikovanje politik kot za operativne odzive. Dodala je, da bodo rezultati tako dobri kot kakovost podatkov, ki jih zagotavljajo glavni akterji (tj. države članice, ES, ESZD, agencije EU, mednarodne organizacije, EMN in tretje države). Gospa Toader je na kratko pregledala razvoj EU na področju ozaveščenosti glede razmer in pripravljenosti vse od migracijskih tokov brez primere leta 2015, vključno z enotno ureditvijo EU za politično odzivanje na krize, tedenskim poročilom ISAA, izdelanim v tem okviru, revidirano zakonodajo o statistiki o migracijah (2020/851), novo zbirko podatkov ter sistemi, orodji za napovedovanje agencij (EASO, Frontex, eu-LISA) in skupnimi informacijskimi sistemi EU (VIS, EES, ETIAS, Eurodac). Dodala je, da je bil pomen zagotavljanja osnove za prehod z reaktivnega načina na način pripravljenosti in predvidevanja v celoti potrjen z novim predlogom v okviru pakta EU o migracijah (načrt za pripravljenost na migracije in migracijske krize). Namen načrta je bil združiti vsa obstoječa orodja za obvladovanje krize, operativne ukrepe in orodja za zagotovitev pripravljenosti na ravni EU in nacionalni ravni, in sicer na dveh stopnjah: spremljanje in pripravljenost ter krizno upravljanje. Za to so potrebni prispevki vseh udeležencev za izmenjavo informacij v tem sistemu, da bi lahko pravočasno predvideli razmere. V letu 2021 je načrt dokazal svojo dodano vrednost z vidika zavedanja razmer z rednimi plenarnimi zasedanji, ki združujejo vse države članice EU, institucije in agencije EU, pa tudi tedenskimi srečanji, ki obravnavajo posebne razmere, kot so razmere v Belorusiji in Afganistanu, ki predstavljajo dve različni situaciji z različno stopnjo vpliva migracij na EU. Sistem je v primeru Belorusije obravnaval razvoj dogodkov, olajšal hitro odločanje, preučil vse vidike upravljanja migracij in organiziral aktualna srečanja za poglobljeno razpravo o temah (vračanje, tihotapljenje, sekundarna gibanja). Po drugi strani pa so razmere v Afganistanu zahtevale drugačno vrsto spremljanja v regiji, pri čemer je načrt preučil zaostrovanje na področju humanitarnih razmer in notranjo razseljenost, ki bosta ljudi pognala v beg, pa tudi pogledal sosednje države in kako bo to vplivalo na migracijski tok v EU. Glede prihodnjih orodij se je gospa Toader sklicevala na študijo izvedljivosti, ki jo je izvedla Komisija in ki kaže, da bi lahko sistem napovedovanja, podprt z umetno inteligenco, analitikom in oblikovalcem politike pomagal pri napovedih glede nezakonitih prehodov meje v EU in možnih kritičnih razmer v tretjih državah. Komisija skrbno preučuje morebitne zakonodajne spremembe, zainteresirane strani, morebitne gostitelje in dopolnjevanje obstoječih prizadevanj. V svojem sklepu se je gospa Toader sklicevala na izjavo predsednice Komisije Ursule von der Leyen, da zavedanje razmer kot temelj za boljše odločanje združuje skupno znanje iz vseh virov. Evropsko migracijsko mrežo je spodbudila, naj prispeva k tem prizadevanjem.

Gospod Christoph Curchod (vodja področja za analize migracij, državni sekretariat za migracije – SEM Švica) je izjavil, da so migracije zapleteno vprašanje in da jih ni mogoče v celoti predvideti zaradi številnih nepričakovanih sprememb, ki lahko vplivajo na tokove (npr. covid-19 je zmanjšal tok migrantov). Dodal je, da se napake lahko zgodijo in da je napoved včasih napačna. Zato je pomembno, da razumemo mehanizme migracij. To omogoča, da se nosilec odločanja zagotovijo prave informacije o tem, kako bodo nepričakovane spremembe vplivale na migracijske tokove, da bi se lahko pravilno odločili. Gospod Curchod je govoril o pomembnosti dela z različnimi scenariji glede števila ljudi, ki prihajajo v EU. Jasno je, da je treba za vsak scenarij navesti verjetnost. Dodal je, da se glavne gonilne sile migracij ne spreminjajo zelo hitro, zato je treba preučiti »dejavnike sprememb«; tj. treba je pogledati podatke iz držav izvora in tranzita ter namembnih držav ter razumeti, kaj se dogaja v posameznih državah. Ozaveščanje o razmerah v državah izvora lahko pomaga pri

napovedovanju migracijskih tokov ter pri razumevanju dogodkov vzdolž migracijskih poti (tj. način delovanja tihotapcev). Poleg tega je treba razumeti dejavnike privabljanja v ciljnih državah; to so stopnje sprejemanja beguncev, sistemi socialnega varstva, družinski člani, ki so že nastanjeni v namembni državi, in tveganje, da bodo vrnjeni. Gospod Curchod je sklenil, da je pomembno razumeti mehaniko migracij in povezati vedenje migrantov z ukrepi držav članic EU, da bi lahko vnaprej napovedali migracijski tok. To zahteva stalno prilagajanje modela in delo z različnimi scenariji.

Dr. Frank Laczko (direktor globalnega migracijskega podatkovnega centra Mednarodne organizacije za migracije - IOM) je govoril o napovedovanju migracij in se dotaknil nedavne objave iz januarja 2021 o različnih načinih za izvajanje napovedovanja migracij. Dodal je, da je pandemija covid-19 z zaustavitvijo svetovne mobilnosti nepredvidljivo vplivala na migracijski tok, zato so napovedi, ki so bile pripravljene pred pandemijo, postale manj pomembne in jih je treba posodobiti, da bi se ozrli naprej. Dr. Laczko je poudaril razliko med različnimi jeziki in žargoni, ki se uporabljajo v zvezi s to temo, vključno s pripravo scenarijev, napovedovanjem migracij in sistemi zgodnjega opozarjanja, kar pomeni različne stvari v smislu vnosa podatkov in časovnega okvira. Sistemi zgodnjega opozarjanja se osredotočajo na kratkoročne dokaze (v naslednjih nekaj letih) in na humanitarne razmere, napovedovanje migracij pa se osredotoča na srednjeročne statistične dokaze o migracijskih tokovih, medtem ko je priprava scenarijev bolj kvalitativna, vključno z vajami viharjenja možganov, ob upoštevanju vrst dejavnikov, ki bi lahko oblikovali migracijske dogodke v prihodnosti. Dr. Laczko je zaključil s poudarkom, da je brez dostopa do dobrih informacij o trenutnem stanju migracij in migracijskih tokov težko gledati naprej in predvideti, kaj se bo zgodilo v prihodnosti. Poudaril je, da migracijski portal mednarodne organizacije IOM vsebuje poseben del o napovedovanju migracij, študijah na tem področju in uporabi različnih tehnik (raziskav), skupaj z uporabo digitalnih tehnologij, in pozval države članice EU, naj ta sredstva uporabijo.

Povzetek okrogle mize

Na okrogli mizi se je razpravljalo o napovedovanju migracij in orodjih, ki so bila razvita in uporabljena za napovedovanje migracijskih tokov, vključno z zbiranjem podatkov, analizo razmer in uporabo različnih izrazov in tem, kaj pomenijo. **Gospa Toader** je govorila o centru za ozaveščanje o razmerah in novem predlogu v okviru pakta EU o migracijah (vključno z načrtom za pripravljenost na migracije in migracijske krize) ter navedla primera Afganistana in Belorusije. **Gospod Curchod** je govoril o pomembnosti scenarijev in razlikovanju med podatki, zbranimi iz različnih držav, vključno z izvornimi, tranzitnimi in ciljnimi državami. **Gospod Laczko** je poudaril razliko med različnimi izrazi, ki se uporabljajo v zvezi s to temo, vključno s pripravo scenarijev, napovedovanjem migracij in sistemi zgodnjega opozarjanja.

3. okrogla miza: Pripravljenost EU na sprejem in vračanje migrantov

Gospod Alexander Smits (svetovalec za politiko, enota za politiko ilegalnih migracij in vračanje Generalnega direktorata za migracije in notranje zadeve pri Evropski komisiji) je govoril o razvoju na področju vračanja in ponovnega vključevanja v okviru strategije EU o prostovoljnem vračanju in ponovnem vključevanju¹. Gospod Smits je izpostavil dve pravni pobudi v zvezi z obravnavanjem nezakonitih migracij: prva je

---

¹ Strategija EU za prostovoljno vračanje in reintegracijo, COM/2021/120 final <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52021DC0120>, zadnji obisk 25. oktobra 2021.

Direktiva o sankcijah zoper delodajalce,² katere cilj je obravnavati nezakonito zaposlovanje nezakonito prebivajočih državljanov tretjih držav z uvedbo strožjih inšpekcijskih pregledov in višjih kazni za delodajalce. Drugo predstavlja obnovljen akcijski načrt EU proti tihotapljenju migrantov. Gospod Smits se je v predstavitvi osredotočil na strategijo EU o prostovoljnem vračanju in ponovnem vključevanju ter posebno vlogo skupine strokovnjakov za vračanje EMN (EMN-REG), svetovanja pri vračanju in orodja za pomoč pri reintegraciji (RIAT) pri zagotavljanju dragocenih informacij pri lajšanju procesa vračanja. Gospod Smits je izpostavil program pomoči pri prostovoljnem vračanju in reintegraciji (AVRR; Assisted Voluntary Return and Reintegration), ki zagotavlja stroškovno učinkovit in dostojanstven pristop k vrnitvi za tiste ljudi, ki nimajo pravice do bivanja. Strategija EU je kodifikacija tega, kar nekatere države članice EU in medvladne organizacije že počnejo, ter priznava obstoj kompleksnega okolja deležnikov in se odziva na pogosto ugotovljene izzive. Prepoznani izzivi vključujejo: razdrobljenost pristopov, nezadostno zbiranje podatkov, pomanjkanje skladnega okvira za svetovanje pri vračanju in sposobnost ponovne vključitve ob vrnitvi. Gospod Smits je opozoril na osrednjo vlogo svetovanja pri vračanju pri učinkovitem izvajanju prostovoljnega (in prisilnega) vračanja. Za ta namen je strategija predlagala okvir za podporo nacionalnim organom pri ustanavljanju svetovalnih služb. Strategija je tudi potrdila vrednost RIAT kot orodja za upravljanje primerov in njegovo zmožnost, da se uporabi kot orodje za zbiranje podatkov o uspešnosti procesa vračanja in ponovnega vključevanja ter pomaga pri razvoju prihodnjega načrtovanja programov.

Gospa Lotje van der Made (vodja enote za postopke pred vračanjem Evropskega centra za vračanje – Frontex) je dejala, da se vračanje postopoma priznava kot bistven element sistema upravljanja migracij. Izzivi, s katerimi se sooča EU, niso novi in so predvsem izzivi z vidika zmogljivosti držav članic EU in sodelovanja z državami vrnitve. Obstajale so priložnosti za nadaljnjo uskladitev in sodelovanje z državami izvora pri izvajanju vračanja na praktični ravni, tj. organizacija misij za identifikacijo oseb. Gospa van der Made je pojasnila, da je agencija Frontex vzpostavila namensko enoto, ki se osredotoča na vračanje, ki usklajuje in načrtuje celoten postopek pred vračanjem (v tesnem sodelovanju s tretjimi državami prek mreže uradnikov EU za zvezo), organizira vračanja (s čarterji ali načrtovanimi leti) in pomaga po prihodu (s krepitvijo zmogljivosti in svetovanjem). Dodala je, da bodo države članice EU lahko zaprosile za podporo pri vračanju prek agencije Frontex, pri čemer bodo izbirale med razpoložljivimi ponudniki storitev, ter poudarila pomen delovanja po vrnitvi kot novo področje, na katerem bo agencija Frontex dejavna od sredine leta 2022, zlasti z vidika storitev ponovnega vključevanja (tj. zagotovitve storitev ponovnega vključevanja v državah vrnitve v imenu držav članic EU). Agencija Frontex prav tako krepi zmogljivosti za storitve svetovanja pri vračanju, pa tudi za zagotavljanje spremljevalcev pri vračanju in podpornih uradnikov. Eno najnovejših orodij je digitaliziran proces vračanja, da se izboljša upravljanje celotnega procesa vračanja z vključevanjem različnih informacijskih sistemov na nacionalni ravni in ravni EU. Gospa van der Made je izpostavila, da so bila glavni izziv neskladja pri opredelitvah in pristopih k zbiranju podatkov v posameznih državah članicah EU. Kar zadeva število izvedenih vračil, se je to v letu 2020 zmanjšalo zaradi pandemije covid-19, vendar se je v letu 2021 vrnilo na raven iz leta 2019. Gospa van der Made je pojasnila, da je bila večina vrnitev, ki jih je izvedla agencija Frontex, prisilnih vrnitev, vendar si je agencija Frontex prizadevala povečati

---

² Direktiva 2009/52/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. junija 2009 o minimalnih standardih glede sankcij in ukrepov zoper delodajalce nezakonito prebivajočih državljanov tretjih držav <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex%3A32009L0052>, zadnji obisk 26. oktobra 2021.

število prostovoljnih vrnitev v absolutnem in relativnem smislu, pri čemer je ponovila, da najprimernejša rešitev ostaja prostovoljna vrnitev.

Gospa van der Made je na koncu poudarila ključne elemente pripravljenosti na področju vračanja, med drugim: pomen celovitega pristopa (priznanje, da je vračanje vse bolj vključeno v splošno razpravo o migracijah); izboljšanje zbiranja in digitalizacije podatkov o vračanju, da se primerjajo podatki različnih držav članic EU in opredelijo pomanjkljivosti; spodbujanje sodelovanja z državami vrnitve in povečanje potrebe po tem, da so države članice EU bolj prilagodljive pri deljenju podatkov in sodelovanju (v smislu ekonomije obsega in postopkov, ki jih je mogoče uskladiti).

Gospod Geert Knockaert (vodja sektorja za sodelovanje na področju azila – urad EASO) je podrobneje predstavil pristop urada EASO na področju pripravljenosti in sprejema migrantov. Predstavil je strategijo sprejema urada EASO, ki je sestavljena iz gradnikov, ki temeljijo na različnih scenarijih: krepitev zmogljivosti za sprejemne organe in osebje; tehnična in operativna podpora ter nujna podpora, ki bi lahko pripeljala do bolj neposredne operativne, logistične in upravljalvske podpore (npr. v nujnih primerih, kot je bil požar v sprejemnem centru Moria na otoku Lesbos v Grčiji leta 2020). Urad EASO sodeluje in bo še naprej tesno sodeloval z nacionalnimi institucijami ter mednarodnimi partnerji kot so IOM in UNHCR za razvoj/revizijo/posodobitev načrtov ukrepov ob nepredvidljivih dogodkih ter razvijal številna praktična orodja. Ta vključujejo nabor orodij za ranljive skupine (prepoznavanje ranljivosti, ocenjevanje posebnih potreb in napotitev k izvajalcem storitev) ter smernice za vzpostavitev in upravljanje sprejemnih centrov in procesov v centrih za prihod. Gospod Knockaert je zaključil z omembo, da je EASO razvil praktični vodnik o načrtovanju ukrepov ob nepredvidljivih dogodkih ter preučil razvoj praktičnih orodij in predloge za pomoč nacionalnim organom pri pregledu načrtov ukrepov ob nepredvidljivih dogodkih.

Gospa Lidija Pentavac (vodja oddelka za nezakonite migracije, Ministrstvo za notranje zadeve Republike Hrvaške) je poudarila, da ima Hrvaška najdaljšo kopensko mejo med vsemi državami članicami EU in je odgovorna za njeno zaščito. Glede na raziskavo IOM migranti Hrvaško dojemajo skoraj izključno kot tranzitno državo, saj je raziskava pokazala, da samo 1 % migrantov v Bosni in Hercegovini (BiH) meni, da je Hrvaška njihova ciljna država. Migracijski val leta 2015 je postavil izjemen pritisk na hrvaške mejne in migracijske organe. Od takrat je Hrvaška povečala svojo zmogljivost z nabavo opreme in izboljšanjem sprejemnih in nastanitvenih zmogljivosti ter njihovo prilagoditvijo skladno s spreminjajočimi se migracijskimi tokovi, s ciljem izboljšanja ukrepov ob nepredvidljivih dogodkih v primeru nepričakovanega povečanja števila vstopov. Hrvaška je vložila tudi v razvoj zmogljivosti in nadzornih mehanizmov za zagotavljanje varstva človekovih pravic med mejnimi in migracijskimi postopki, zlasti z vzpostavitvijo organa za spremljanje človekovih pravic v sodelovanju z mednarodno organizacijo in civilno družbo.

Gospa Chloe Thanopoulou (pomočnica projekta na misiji IOM v Grčiji) je opisala razvoj zmogljivosti za sprejem Grčije v zadnjih petih letih od migracijskega toka 2015, ki je prizadel državo, pri čemer je izpostavila operativne in institucionalne zmogljivosti Grčije za obvladovanje velikega števila prihodov in obravnavo prošenj za azil. Gospa Thanopoulou je pojasnila, da je bila Grčija obravnavana kot tranzitna država, vendar se je po sporazumu med EU in Turčijo dinamika spremenila. Zaradi zaprtja zahodnobalkanske poti so bila po vsej Grčiji vzpostavljena begunska taborišča, v katerih so bile razmere precej vprašljive, v nekaterih primerih pa so uporabiličasne in spremenjene nastanitvene zmogljivosti. Glavni izziv takrat

je bilo dolgotrajno bivanje migrantov v taboriščih, medtem ko je potekal dolgotrajen postopek ocenjevanja prošenj za azil, pa tudi življenjske razmere. Nadalje je orisala izboljšano operativno zmogljivost grških organov v zadnjih dveh letih ter podporo, ki jo zagotavljajo IOM in druge organizacije v smislu izboljšanja sprejemnega sistema in življenjskih razmer na lokacijah. V okviru projekta podpore pri upravljanju lokacij je IOM sodelovala pri usklajevanju storitev v vseh taboriščih v celinski Grčiji z vzpostavitvijo treh stebrov: podpora pri upravljanju lokacij (distribucija živilskih/neživilskih izdelkov, upravljanje informacij in preverjanje prebivalstva, prevoz z območij, sodelovanje s skupnostjo in podpora skupnosti itd.), zaščita (ocena ranljivosti, psihosocialna in pravna podpora, varna območja za mladoletnike brez spremstva s 24-urno podporo osebja) in izobraževanje (jezikovna podpora itd.), večji poudarek pa je namenjen vključevanju v okviru projekta HELIOS, ki se osredotoča na nastanitev, vključevanje v družbo in pomoč pri zaposlovanju.

Povzetek okrogle mize

Na okrogli mizi se je razpravljalo o različnih dejavnikih, ki jih je treba upoštevati pri pripravi na obravnavanje migracijskih tokov, in o potrebi po izboljšanju odpornosti ter preprečevanju tihotapljenja migrantov in trgovine z ljudmi. **Gospod Smits** je govoril o prostovoljnem vračanju in trajnostni ponovni vključitvi ter o vlogi strategije EU pri obravnavanju vračanja. **Gospa van der Made** je dodala, da je sodelovanje s tretjimi državami izvora ključno za doseg učinkovitega vračanja in ponovnega vključevanja, ter poudarila, kako agencija Frontex podpira države članice EU v procesu vračanja. **Gospa Pentavac** je govorila o položaju Hrvaške kot tranzitne države in ukrepih za povečanje zmogljivosti na meji, izboljšanje sprejemnih in nastanitvenih zmogljivosti ter spremljanje zavez na področju človekovih pravic. **Gospa Thanopoulou** je spregovorila o razvoju, ki ga je dosegla Grčija kot odziv na migracijske tokove od leta 2015, in o njihovem plodnem sodelovanju z IOM v zvezi s tem.

4. okrogla miza: Sheme upravljanja čezmejnih migracij

Gospod Jean-Christophe Dumont (vodja oddelka za mednarodne migracije na Direktoratu za zaposlovanje, delo in socialne zadeve – OECD) je govoril o tem, kako je epidemija covid-19 spremenila migracijsko krajino in kako se je število prisilnih in prostovoljnih vrnitev temeljito zmanjšalo. Dodal je, da imajo migranti pomembno vlogo na trgu dela (na primer v zdravstvu, kmetijstvu, tehnologiji), in izpostavil, kako nove potrebe, ki so se pojavile v EU, zahtevajo od držav članic, da jih pritegnejo (zlasti sezonske delavce). Države, kot sta Francija in Nemčija, so olajšale vstop tujih delavcev med pandemijami. Gospod Dumont je izpostavil možnosti, ki jih je prinesla digitalizacija, in strukturno preobrazbo, ki jo je pandemija pospešila. Nove tehnologije za učenje na daljavo in delo od doma bodo imele velik vpliv na izobraževanje in trg dela, ki še ni v celoti razumljen, lahko pa prispeva k razvoju novih delovnih mest. Da bi zadovoljile nacionalne potrebe trga dela, bi morale države članice EU razmisliti o prizadevanjih za privabljanje mednarodnih študentov in talentov. V razvoju je študija izvedljivosti, ki preučuje partnerstva za talente, kot je predvideno v paktu EU. Partnerstva za talente bodo zahtevala tesno sodelovanje z nekaterimi državami pri reformi sistemov upravljanja delovne sile in bodo morala bolje povezati mobilnost delovne sile ter politike znanj in spretnosti (za reševanje problema neuskkljenosti znanj in spretnosti). Obstaja edinstvena priložnost, da se premaknemo v to smer in odpremo vrata EU, da vzpostavi dialog za partnerstvo z zasebnim sektorjem. Treba je ustrezno oceniti tekoče projekte in politike, da bi razširili te pilotne ukrepe in jih prenesli v druge države. Gospod Dumont je govoril o privlačnosti držav EU in o tem, kako je 42 % delavcev v Evropi manj kvalificiranih in 24 % visoko kvalificiranih. Pomemben korak naprej je bil tudi pregled modre karte EU, pa tudi razvoj nabora talentov EU.

temeljnih pravic, na primer v zvezi z varstvom osebnih podatkov, nediskriminacijo in dostopom do pravnih sredstev. Ker pa bo povezljivost olajšala dostop do podatkov, je treba ustrezno upoštevati zaščitne ukrepe, da se prepreči nepooblaščen ali nezakonit dostop ali izmenjava podatkov, kot je pokazala raziskava agencije FRA. Ko gre denimo za osebne podatke prosilcev za azil, se je treba izogniti prenosu njihovih podatkov v države izvora. Poudarila je tudi, da je kakovost podatkov bistvenega pomena za izogibanje napačnim odločitvam zaradi netočnih shranjenih podatkov, kar bi vplivalo na temeljne pravice zadevne osebe. Pri uporabi algoritmov se lahko pojavijo tveganja za diskriminacijo; če na primer kakovost podatkov, uporabljenih za razvoj algoritmov za tehnologije prepoznavanja obraza, ne odraža različnih skupin ljudi, na primer različno barvo kože, starost, spol itd. Zato je ključno, da se zaščitni ukrepi, določeni v pravnih okvirih sistemov, ustrezno izvajajo.

Gospod Simon Kelenc (višji policijski inšpektor, obmejna policija, Republika Slovenija) je govoril o vlogi, ki jo ima organ za kazenski pregon pri obravnavi nezakonitih migracij. Izpostavil je strukture za izmenjavo informacij in sodelovanje na ravni EU na Zahodnem Balkanu, vključno s sporazumom o policijskem sodelovanju z državami Zahodnega Balkana, ki zajema izmenjavo informacij, zagotavljanje policistov na terenu, kjer so potrebni, zagotavljanje finančne podpore, sodelovanje v okviru Prümske konvencije, regionalno sodelovanje z agencijo Frontex, mednarodnimi organizacijami, ki pomagajo na Zahodnem Balkanu, in regionalnimi organizacijami (npr. MARRI v Severni Makedoniji). Zabeležena sta bila dva neuspeha; prvi je bil med migracijsko krizo 2015/2016, ko je bilo potrebnih več kot šest mesecev za vzpostavitev resničnega sodelovanja med državami v regiji, drugi pa med pandemijo covid-19, saj ni bilo mogoče vzpostaviti neprekinjenega tranzita/prevoza zakonitih migrantov (različni ukrepi proti covidu-19, obdobja veljavnosti cepljenja itd.). Gospod Kelenc je pojasnil, da medtem ko sodelovanje obstaja na papirju, je v praksi resničnost drugačna in lahko razkrije nekatere omejitve. Zahteva po izmenjavi informacij in širitvi informacijskih sistemov se povečuje, vendar še vedno obstaja potreba po krepitvi zmogljivosti v državah Zahodnega Balkana (glede organizacijske strukture, človeških virov, informacijskih sistemov), da bi v celoti izkoristili razvoj. Na Zahodnem Balkanu so bile razvite službe za policijsko sodelovanje za izmenjavo podatkov za potrebe mejne policije in za splošno policijsko delo, prav tako pa je potekal preizkus vpeljave »dublinskega« sistema Zahodnega Balkana. Na področju vračanja je bil dosežen napredek pri pomoči državam Zahodnega Balkana pri organizaciji procesa vračanja nezakonitih migrantov. Sodelovanje na področju izmenjave informacij o kazenskih zadevah (na primer o ekstremizmu in terorizmu), ki je zelo občutljivo vprašanje, se je izkazalo za učinkovito, vendar je potrebnega še več dela za učinkovito sodelovanje pri obravnavi posebnih dogodkov. Na operativni ravni sta sodelovanje in izmenjava informacij potekala zelo dobro. Vzpostavljene so bile tudi neformalne skupine za izmenjavo informacij, ki so jih organizirali policisti in so delovale bolje od formalnih, saj omogočajo hitrejšo izmenjavo podatkov z uporabo orodij, kot je WhatsApp. Gospod Kelenc je zaključil s poudarkom, da morajo države Zahodnega Balkana med seboj sodelovati.

Povzetek okrogle mize

Na okrogli mizi se je razpravljalo o različnih primerih upravljanja meja in o tem, kaj bi lahko v prihodnosti še naredili. **Gospod Dumont** je izpostavil možnosti, ki jih ponuja digitalizacija, in strukturne spremembe, ki jih je pandemija covid-19 v nekaterih primerih pospešila, ter potrebo po tem, da si države članice EU prizadevajo za privabljanje mednarodnih študentov in sezonskih migrantov na delo v njihovih državah. **Gospa Jevšnik** je predstavila primer iz avstralskega programa priseljevanja. **Gospa Sighinolfi** je govorila o vplivu obsežnih informacijskih sistemov EU na upravljanje migracij s poudarkom na prednostih, izzivih in

vprašanjih glede deljenja podatkov, tudi s tretjimi državami. In za konec je **gospod Kelenc** spregovoril o sodelovanju med EU in državami Zahodnega Balkana ter o koristih sodelovanja teh držav med seboj.

Zaključni sklepi

Gospod Magnus Ovilius (vodja sektorja Evropske migracijske mreže, Generalni direktorat za migracije in notranje zadeve pri Evropski komisiji) je podal svoj pogled na to, o čemer se je razpravljalo na konferenci. Razprave so predstavljale »zlati standard« za uresničitev agende, uporabo dosedanjih izkušenj in prenos tega, kar je bilo obravnavano, v resničnost z izmenjavo informacij in izkoriščanjem najnovejših orodij za izboljšanje učinkovitosti in preprečevanje birokracije. Prisilne migracije, ki so posledice dogodkov, so lahko nepredvidljive, zato se morajo države bolje pripraviti. Trenutne izredne razmere na področju podnebnih sprememb so bile še en pomemben dejavnik, ki je na primer povečal migracijske tokove iz držav, ki so bile najbolj prizadete, denimo v Afriki. Gospod Ovilius je izpostavil možnosti novih orodij in tehnologij, ki omogočajo izmenjavo informacij ob sočasnem spoštovanju temeljnih pravic. Vzajemno koristna partnerstva (tako formalna kot neformalna) še nikoli niso bila tako pomembna potrebna za upoštevanje interesov tretjih držav. Evropska migracijska mreža sledi temu pristopu in nekatere od teh držav spodbuja, da se pridružijo mreži EMN kot opazovalke. Potrebni so tudi novi instrumenti za zakonito priseljevanje, ki temeljijo na novih tehnologijah, kot je digitalizacija, in vključujejo širok nabor zainteresiranih strani.

Pooblastila EMN zajemajo vse vidike politike priseljevanja in mednarodne zaščite. Gospod Ovilius je izpostavil, da mora tudi EMN prilagoditi svoja orodja za boljšo podporo potrebam po informacijah v prihodnosti, na primer z zagotavljanjem pravočasnih poročil, ki bodo podprla zavedanje o razmerah in pokazala dodano vrednost, ki jo lahko prinese EMN. Za boljšo pripravljenost EU so bile potrebne nove sheme upravljanja migracij (vključno s politiko). Gospod Ovilius je še poudaril, da je mogoče platforme EMN in orodja za izmenjavo informacij nadalje razviti, da bi dosegli bolj ciljno usmerjene rezultate, in izpostavil tudi pomen tesnega sodelovanja EMN s širšimi zainteresiranimi stranmi (na primer OECD, Frontex, EASO itd.), da bo lahko EMN poskrbela za vse potrebe.

*****